

Elektronická zbierka príkladov dobrej praxe ECO-COMPASS

Program: ERASMUS+

KA210-ADU – Malé partnerstvá v sektore vzdelávania dospelých

Číslo žiadosti: KA210-ADU-813F065C

Číslo projektu: 2021-2-SK01-KA210-ADU-000048280

Inovatívne budovanie ekologického povedomia a kultúry rozvíjaním environmentálnych zručností a formovaním postojov občanov s mentálnym postihnutím

Innovative building of ecological awareness and culture by developing environmental skills and shaping the attitudes of citizens with mental disabilities

Elektronická zbierka príkladov dobrej praxe ECO-COMPASS

Táto publikácia bola schválená konzorciom partnerov v rámci projektu Erasmus+ KA2 2021-2-SK01-KA210-ADU-000048280 „Inovatívne budovanie ekologického povedomia a kultúry rozvíjaním environmentálnych zručností a formovanie postojov občanov s mentálnym postihnutím“ – ECO-COMPASS.

Hlavným cieľom projektu je podpora sociálnej inklúzie a celoživotného vzdelávania osôb s mentálnym postihnutím rozvíjaním ich environmentálnych zručností a kompetencií, formovaním ich ekologických postojov a environmentálnej zodpovednosti vzdelávaním na základe medzinárodných skúseností. Projekt kladie veľký dôraz na podporu a rozvíjanie medzinárodnej spolupráce zapojených organizácií, na vytváranie a upevňovanie partnerských sietí a na profesionalizáciu organizácií.

Elektronická zbierka príkladov dobrej praxe ECO-COMPASS zabezpečuje výmenu skúseností, identifikáciu príkladov dobrej praxe v oblasti environmentálnej výchovy v partnerských krajinách, identifikáciu najúspešnejších metód a foriem vzdelávania, ktoré sú vhodné pre ľudí s mentálnym postihnutím a najdôležitejšie ekologické zručnosti pre trvalo udržateľný život. *Elektronická zbierka príkladov dobrej praxe ECO-COMPASS* je zameraná na environmentálnu výchovu a osvetu s osobitným dôrazom na občanov s mentálnym postihnutím.

Koordinovaný občianskym združením Spoluprácou pre lepšiu budúcnosť - Veľký Meder, vytvorený konzorciom partnerstva ECO-COMPASS
September 2023

2021-2-SK01-KA210-ADU-000048280

Podpora Európskej komisie na výrobu tejto publikácie nepredstavuje súhlas s obsahom, ktorý odráža len názory autorov, a Komisia nemôže byť zodpovedná za prípadné použitie informácií, ktoré sú v nej obsiahnuté.

OBSAH

Slovenská republika

1. Hodnoty Dunaja
2. Vzdelávanie bez bariér - Environmentálna výchova pre mládež so zdravotným postihnutím
3. Enviróza
4. Environmentálna výchova prostredníctvom rôznych aktivít
5. Spoločne spoznávajme hodnoty lesov, ktoré nás obklopujú
6. Od triedenia k recyklácie odpadu
7. Programy environmentálneho vzdelávania, výchovy a osvetý
Strediska environmentálnej výchovy Slovenskej agentúry
životného prostredia Dropie

Maďarsko

1. Rámcový učebný plán pre školy zamerané na rozvíjanie zručností
2. Projekt lesnej pedagogiky
3. EKO-škola
4. Zážitok z farmárčenia duší

Rumunsko

1. Zelené cestovanie zmyslov
2. Lesná škola – Obyvatelia lesa
3. Bio-dynamická farma
4. Ekologické záhradníctvo - Združenie Tri holubice

Slovenská
republika

Hodnoty Dunaja

Názov školiaceho programu/aktivity/metódy: Hodnoty Dunaja – Metodická príručka pre prvý stupeň základných škôl

Realizátor/organizácia: Slovenská agentúra životného prostredia, Centrum tvorby krajiny, environmentálnej výchovy a vzdelávania

Partneri: Klebelsberg Institution Maintenance Centre XXIII. School District, Maďarsko a National Institute for Environment – Múzeum Dunaja, Maďarsko

Cieľová skupina: žiaci a učitelia základných škôl

Webová stránka: <https://www.sazp.sk/>

1. Popis vzdelávania, školenia

Cieľom vzdelávania je odovzdávanie hodnôt rieky Dunaj – pretekajúcej naprieč Európou od jej západu na východ - ďalším generáciám. Vzdelávanie vo forme metodickéj príručky obsahuje 5 kľúčových tém: história, kultúra, životné prostredie, ochrana prírody a vodné hospodárstvo. Súčasťou vzdelávania (metodickej príručky) je 21 pracovných listov, ktoré učitelia môžu využiť v rámci hodín prírodovedy a vlastivedy, prípadne na hodinách environmentálnej výchovy. Taktiež obsahujú námety, ktoré možno využiť v rámci školských výletov, v klubovej činnosti a v školách v prírode. Hlavnou postavičkou metodickéj príručky je „Dunajko“, ktorý sprevádza metodickú príručku a žiaci mu majú pomôcť pri riešení úloh a otázok.

2. Pedagogické ciele vzdelávania

Zvyšovanie zodpovednosti mladých ľudí za podunajské oblasti a spoločné prostredie v okolí rieky Dunaj. Spoznávanie a ochrana historického a kultúrneho dedičstva na území okolo Dunaja, príbehov a histórie Žitného ostrova – Zlatej záhrady, vytváranie pozitívneho vzťahu k životnému prostrediu a budovanie environmentálnych hodnôt.

3. Trvanie vzdelávacieho/školiaceho programu

Celoročne na základných školách v rámci vyučovacích hodín prírodovedy a vlastivedy, prípadne na hodinách environmentálnej výchovy (časový rámec od 15 min – 45 min, poldenné ale aj celodenné aktivity).

4. Odporúčaná cieľová skupina vzdelávania/školenia

Žiaci základných škôl, učitelia základných škôl, základné školy, vzdelávacie organizácie a kultúrne inštitúcie.

5. Odporúčaná počet účastníkov v skupine

Podľa počtu žiakov v triedach základných škôl, približne 30 žiakov

6. Moduly, obsah, krátky popis vzdelávacieho/školiaceho programu

Obsah je rozdelený do 5 kľúčových tém:

1. História
2. Kultúra
3. Životné prostredie

4. Ochrana prírody
5. Vodné hospodárstvo

Jednotlivými témami sú spojené nasledujúce aktivity:

- **Mincovňa** – diskusia o nálezoch rímskych mincí okolo Dunaja s praktickým cvičením, odkaz pre budúce generácie
- **Obce Mikroregiónu Pridunajsko** – oboznámenie sa s obcami mikroregiónu vrátane prvých zmienok o regióne prostredníctvom pracovných listov
- **Zaujímavosti Mikroregiónu Pridunajsko** – oboznámenie sa s historicko-kultúrnymi a technickými zaujímavosťami mikroregiónu
- **Ľudová architektúra** – diskusia o niektorých príkladoch ľudovej architektúry – tradičných obydlí našich predkov
- **Rozprávka** – povesti, rozprávky, rozprávanie príbehov viažucich sa k územia okolo Dunaja a osudom obyvateľov Žitného ostrova – Zlatej záhrady.
- **Tajomná Krajina** – oboznamovanie sa životným prostredím v okolí Dunaja prostredníctvom pracovných listov
- **Rodné listy** – vplyv človeka na životné prostredie, ohrozenie životného prostredia (odpad, výrub stromov, stavby ciest a budov...), ochrana a tvorba životného prostredia
- **Prechádzanie pri jazierku** – živočíchy vodného kráľovstva, čo je pre nich dôležité, čo im prekáža
- **Vrba, vrba, kto v tebe býva** – oboznamovanie sa vrbou, ktorá je typická pre krajinu jazier, riek a potokov. Význam orezávania, získanie prútia na pletenie košíkov a palivového dreva. A dutiny vrby, ktorá je útočiskom a domovom mnohých živočíchov
- **Cesta Dunaja naprieč Európou** – čítanie o rieke Dunaj, ktorá preteká skoro polovicou Európy a spája 70 miliónov ľudí rôznymi kultúrami.
- **Dunaj kvíz** – hľadanie správnych dvojíc výrokov, pričom sa žiaci dozvedia o mnohých veselých a poučných „dunajských“ príbehoch a udalostiach.
- **Čo sa zmenilo za 150 rokov** – virtuálne bádanie po rozdieloch v krajine cez porovnanie 150 rokov starých máp s terajším stavom – leteckými fotografiami, ktoré môže byť doplnené aj skutočným bádáním v teréne.
- **Vyfarbi sa, mapa!** – podpora schopnosti čítať mapy leteckej fotografie, ale aj čítaniu krajiny, kde zasiahol človek a kde ešte nie.
- **Kolobeh vody v prírode** – rozvíjanie zručností žiakov prostredníctvom puzzle formy o kolobehu vody v prírode.
- **Dunajské kľukatenie písmen a čísiel** – podpora samostatnej práce žiakov. Dunaj vytvára zaujímavé a hodnotné pohľady najmä keď sa tok Dunaja odchýli od priameho toku v podobe oblúka. Jej rozlúštením a dešifrovaním nám môže ukázať svoju krásu.
- **Ramená Danubia** – test o ramenách Dunaja prostredníctvom pracovných listov a následná diskusia o správnych odpovediach.
- **Ochrana prírody** – rozvíjanie zručností žiakov prostredníctvom kreslenia, diskusie tajničky a pracovných listov o zásahoch človeka, o zmene okolitého prostredia a o význame ochrany prírody.
- **Veľkoplošné chránené územia** – oboznamovanie sa s 9 národnými parkami a 14 chránenými krajinnými oblasťami na Slovensku formou diskusie, skupinovej práce a pracovných listov.

- **Vodné otázky** – spoločná diskusia a práca prostredníctvom pracovných listov a internetu o význame vody. Cieľom je správne určiť pravdivosť výroku, alebo opraviť výrok tak, aby bol pravdivý.
- **Prehádzané písmenká** – posilnenie vedomostí o vode, ktorá je základnou podmienkou pre existenciu života na Zemi.
- **Bio hry** – zahŕňajú celodenné aktivity ako Bio vojna, Močiar, Môj strom, Veľké hľadanie, Rozpoznávanie, Loptová hra, Labyrint a Maľovanie prírody.
- **Múzejný vzdelávací program v skanzene** – pred návštevou skanzenu sa odporúča naštudovanie si informácií o skanzene.

Ku každej aktivite sú vypracované pracovné listy na rozvíjanie environmentálnych zručností a hodnôt žiakov.

7. Použité metódy

Motivačné rozprávanie, motivačný rozhovor, problém ako motivácia, vysvetľovanie, prednáška, pozorovanie, manipulácia s predmetmi, kreslenie, kvíz, aktivita v teréne, diskusia, samostatná práca, skupinová práca

8. Použité nástroje

Pracovné listy, mapa Mikroregiónu Pridunajsko, fotografie, obrázky živočíchov a rastlín, farebné pastelky, internet, slepé mapy, pero, ceruzka, nožnice, kalkulačka, obrázkové atlasy na určovanie rastlinných a živočíšnych druhov, tajnička, farebné samolepiace papieriky, šatka, prikrývky, predmety z rôznych materiálov, lopta

9. Výsledky a skúsenosti v praxi

Odporúča sa používanie vzdelávacej aktivity (metodickú príručku a pracovné listy) na všetkých základných školách. Didaktický materiál môže byť inšpiratívnym zdrojom pre pedagógov pri práci so žiakmi pri odovzdávaní hodnôt Dunaja ďalším generáciám.

Zdroj:

Partnerstvo Programu cezhraničnej spolupráce Maďarsko - Slovenská republika 2007-2013. (2013). *Hodnoty Dunaja, Metodická príručka pre prvý stupeň základných škôl*. Bratislava, SK: Slovenská agentúra životného prostredia Centrum tvorby krajiny, environmentálnej výchovy a vzdelávania, v spoluprácu Klebelsberg Institution Maintenance Centre, XXIII. School District a Nationale Institute for Environment – Múzeum Dunaja

Vzdelávanie bez bariér - Environmentálna výchova pre mládež so zdravotným postihnutím

Názov školiaceho programu/aktivity/metódy: Environmentálna výchova pre postihnutú mládež – Vzdelávanie bez bariér I. a II. – Manuál environmentálnych programov pre postihnutú mládež a manuál pre prácu s postihnutou mládežou určený pre pedagogickú verejnosť

Realizátor/organizácia: Slovenská agentúra životného prostredia

Cieľová skupinaup: mládež so zdravotným postihnutím, pracovníci stredísk environmentálnej výchovy, širšia pedagogická verejnosť, ktorá pracuje s rôznymi cieľovými skupinami mladými ľuďmi bez postihnutia, zmiešanými aj postihnutými

Webová stránka: <https://www.sazp.sk/>

1. Popis vzdelávania, školenia

Manuály vznikli v rámci medzinárodného projektu zameraného na zlepšenie prístupu mladých ľudí so zdravotným postihnutím k trvalo udržateľnému rozvoju v rámci environmentálnej výchovy. Manuál I. obsahuje podrobný popis rôznych aktivít zameraných na tieto témy: lúky, životné prostredie, odpady, stromy, biodiverzita a trvalo udržateľný rozvoj. Na konci každej aktivity sú rady a návrhy, ako aktivitu prispôbiť konkrétnemu postihnutiu. Príručka obsahuje aj tabuľku tematického prepojenia jednotlivých aktivít. Manuál II. Poskytuje informácie o tom, ako pracovať s mladými ľuďmi so zdravotným postihnutím. Obsahuje popis spôsobov environmentálneho vzdelávania mládeže s rôznymi druhmi zdravotného postihnutia.

2. Pedagogické ciele vzdelávania

Ciele vzdelávania sú najmä:

- Zvýšiť prístup mladých ľudí so zdravotným postihnutím k efektívnemu vzdelávaniu o trvalo udržateľnom rozvoji a zlepšiť ich integráciu v bežných školách
- Vybudovať schopnosť učiteľov v environmentálnych vzdelávacích centrách pracovať s mladými ľuďmi so zdravotným postihnutím.
- Zvýšiť povedomie a chápanie ľudí bez postihnutia ohľadom potenciálu ľudí s postihnutím ako aktívnych v a plnohodnotných občanov.

3. Duration of the education/training program Trvanie vzdelávacieho/školiaceho programu

Dĺžka jednotlivých cvičení je uvedená v manuály. Aktivity trvajú od 20 min. až 5 hodín v závislosti od charakteru cvičenia.

4. Odporúčaná cieľová skupina vzdelávania

Mládež so zdravotným postihnutím, aj bez zdravotného postihnutia, širšia pedagogická verejnosť, ktorá pracuje s rôznymi cieľovými skupinami mladými ľuďmi bez postihnutia, zmiešanými aj postihnutými.

5. Recommended number of participants in the group

Navrhovaný počet žiakov je uvedený pri každej aktivite. Navrhovaný počet žiakov sa pohybuje v rozmedzí od 2 do 30 v závislosti od charakteru aktivity.

6. Moduly, obsah, krátky popis vzdelávacieho/školiaceho programu

Mladí postihnutí ľudia často majú sťažený prístup k efektívnemu environmentálnemu vzdelávaniu nie z dôvodu ich telesného postihnutia, ale najmä z dôvodu, že vzdelávacie prostredie nie je organizované a riadené spôsobom, ktorý by im umožnil zohrať normálnu úlohu v spoločnosti. Tento manuál programov pomôže mladým postihnutým ľuďom objavovať ich vlastné prostredie.

Manuál obsahuje súbor aktivít, ktoré je možné úspešne aplikovať v triede i v teréne a podpora mladých ľudí – zdravých i postihnutých – v objavovaní prostredia okolo nich a v skúmaní, ako sa stávajú lepšími občanmi. Aktivity môžu využívať pracovníci stredísk environmentálnej výchovy, ale aj ktokoľvek, kto má záujem viesť mladých ľudí k objavovaniu životného prostredia okolo nás. Predstavené programy odrážajú kultúrne prostredie a tradíciu environmentálneho vzdelávania v jednotlivých partnerských krajinách.

Aktivity sú rozdelené do šiestich programov podľa nasledujúcich tém. Ku každej téme je pridelený piktogram:

- **Stromy** - Vyber si svoj strom, Sadenie stromov, Podobnosti a rozdiely, Horoskop stromov, Vplyv odpadových látok z domácností na stromy, Zoznám sa so stromom, Pozorovanie peľu stromov, Chráňme staré stromy, Strom nie je len strom, Prečo existujú stromy?, Používanie zmyslov (zoznám sa so stromom)
- **Lúky** - Čo je lúka?, Diverzita na lúke, Mikrotúra do trávinatej džungle, Mapa zvukov, Farebné palety, Dômyselná cestička, Sieťovanie, Továreň na vzduch, Otvorené plochy, Snímky
- **Biodiverzita** - Bádanie po eko-chodníku, Svet žijúci v pravouholníku, Farebná paleta, Lapač hmyzu, Po stopách veвериčky, Orientácia v blízkom prostredí, Obrazy prírody, Spoznávanie objektov hmatom, Zmysly zvierat (netopier a moľa), Hra o energii, Jazierko, Prispôsobenia, Umenie adaptácie alebo „tvorca dňa“
- **Životné prostredie** - Deň vody, Meranie hluku, Zmeny, Pozorovanie počasia, Pozorovanie vody, Lode a plte
- **Trvalo udržateľný rozvoj** - Nebezpečné miesta v okolí našej školy, Tvorba hmatovej mapy, Výmenný obchod s prírodnými zdrojmi, Naše prázdniny, Dioráma (trojrozmerný obraz budiaci dojem skutočnosti), Zdroje Zeme, Eko-audit
- **Odpad** - Umenie z odpadu, Kto som?, Čo je odpad?, Nájdi najlepší/najhorší výrobok, Čo s odpadom?, Balíček prežitia, Vytvor si darček, Háďaj čo som a kam patrí?, Separuj odpad, Vymysli reklamu, Príbeh jednej fľaše, Obchod, Odpad

7. Použité metódy

- monologické: opis, vysvetľovanie, rozprávanie, prednáška, výklad
- dialogické: rozhovor, diskusia
- metódy práce s knihou, textom
- pozorovanie predmetov a javov,
- predvádzanie predmetov, modelov, pokusov, činnosti,
- nácvik pohybových a pracovných zručností,
- pracovné činnosti vo vonkajšom prostredí
- grafické a výtvarné činnosti
- rozprávacie a diskusné,
- samostatná práca žiakov,

- bádateľské a výskumné
- interaktívne cvičenia vo vonkajšom prostredí

8. Použité nástroje

Papier, voskové pastelky, malé drevené tabuľky, rôzne druhy stromov, kúsky haluzí, listy a ovocie, lano, flipchart, kartičky prezentujúce prírodné zdroje, ich hodnotu a cenu, nožničky lepidlo, ceruzky, materiál s rôznou textúrou, rôzne výrobky – gombíky, drsný papier, písacie potreby, lupa, ďalekohľad, fixky, piesok, žalude, štrk, gaštany, kôra, kamienky, kúsky kožušiny, pracovné listy, kalkulačka, meter, palička, samolepky v tvare listov, mikroskop, preparačná ihla, laboratórne sklíčka, peľ, litrové škatule od džúsov.

9. Výsledky a skúsenosti v praxi

Každý program je zložený z viacerých aktivít, ktoré môžu byť použité v uvedenom poradí pri skúmaní tej ktorej témy. Každá aktivita sa snaží zaviesť žiaka i učiteľa hlbšie k uvedenej téme. Aktivity taktiež spájajú prírodné prostredie a prostredie ľudí. Cvičenia pomôžu nám zistiť, že reálnym problémom v ochrane životného prostredia v súčasnosti a aj v budúcnosti sme práve my, ľudia. Každá aktivita je pripravená v podobnom formáte, a obsahuje všeobecné rady a postupy pre konkrétnu aktivitu.

Na konci každej aktivity sa nachádzajú tipy a návrhy, ako prispôsobiť aktivitu pre špecifické postihnutie.

Jednotlivé aktivity sa navzájom aj súvisia. Tabuľka s názvom Tematické prepojenie aktivít pomôže zorientovať sa v témach jednotlivých aktivít a poskytne informáciu o vzájomnej prepojenosti medzi aktivitami a uľahčí ich vyhľadávanie.

Zdroj:

Bognárová, S., Kosková, K., Šimonovičová, J. Vicenová, E. (2005). *Environmentálna výchova pre postihnutú mládež. Vzdelávanie bez bariér I. Manuál environmentálnych programov pre postihnutú mládež*. Bratislava, SK: Slovenská agentúra životného prostredia

Enviróza

Názov školiaceho programu/aktivity/metódy: Enviróza

Realizátor/organizácia: Slovenská agentúra životného prostredia v Banskej Bystrici, základné a stredné školy

Cieľová skupina: žiaci, študenti a učitelia II. stupňa základných a stredných škôl

Webová stránka: <https://www.enviroza.sk/>

1. Popis vzdelávania/školenia

Školský program Enviróza je hra, ktorá prispieva k riešeniu problému environmentálnych záťaží prostredníctvom outdoorovej hry a webového portálu www.enviroza.sk. Odporúča sa používať pre žiakov, študentov a učiteľov II. stupňa základných a stredných škôl. Hlavným cieľom hry je šíriť informácie a zvyšovať povedomie mladých ľudí o environmentálnych záťažoch.

Počas hry účastníci pozorujú prírodu, na základe ktorého získajú informácie o existujúcich environmentálnych záťažoch a stave svojho životného prostredia. Hra prebieha v troch krokoch: hráči počas hry hľadajú a určujú environmentálne záťaže, publikujú svoje údaje on-line a zbierajú body, teda skórujú. Pri aktivitách je veľmi dôležité rozvíjanie orientačných schopností pri práci s mapou a navigáciou. Žiaci zároveň sa učia pracovať s informáciami a využívajú informačno-komunikačné technológie. Hry podporujú tímovú spoluprácu, kritické myslenie a motivujú účastníkov vyjadrovať svoj názor.

Školský program Enviróza je vhodným nástrojom pre učiteľov pre zážitkové vyučovanie environmentálnej výchovy a pre poskytnutie informácií o environmentálnych záťažoch v rámci hodín rôznych vyučovacích predmetov (matematika, informatika, biológia, chémia, geografia, slovenský jazyk, výtvarná výchova).

2. Pedagogické ciele vzdelávania

Hlavným vzdelávacím cieľom programu je šíriť informácie o environmentálnych záťažoch medzi mladými ľuďmi. Zvyšovanie povedomia o možných rizikách a dopadoch environmentálnych záťaží je dôležitým krokom pri riešení tohto problému a zároveň účinným preventívnym opatrením.

3. Trvanie vzdelávacieho programu/školenia

Od roku 2013, kedy bola hra Enviróza spustená jednotlivé kolá hry sa začínajú vždy v septembri a končia v júni daného školského roka. Ďalšie kolo sa začína v septembri nasledujúceho školského roka. Hrá sa nepretržite až do oficiálneho ukončenia hry organizátorom – Slovenskou agentúrou životného prostredia (SAŽP).

4. Odporúčaná cieľová skupina vzdelávania/školenia

Žiaci, študenti a učitelia II. stupňa základných a stredných škôl.

5. Odporúčaný počet účastníkov v skupine

Hráči z jednej školy tvoria skupinu hráčov, ktorú registruje prostredníctvom on-line registračného formulára a vedie výhradne učiteľ danej školy. Skupina hráčov nemá stanovený limit pre počet hráčov. Skupinu môžu tvoriť žiaci alebo študenti rôzneho veku.

6. Moduly, obsah, krátky popis vzdelávacieho/školiaceho programu

Najdôležitejšie kroky pri riešení problému environmentálnych záťaží sú

1. získať komplexné a kvalitné informácie o lokalitách s environmentálnou záťažou
2. spracovať a využiť získané informácie, aby sa mohli prijať potrebné opatrenia
3. šíriť informácie o možných rizikách a vplyvoch environmentálnych záťaží, aby sa predchádzalo ďalšiemu znečisťovaniu životného prostredia

Preto program Enviróza má nasledujúce kroky:

Hľadaj - Žiaci a študenti si môžu vybrať environmentálnu záťaž zo zobrazenej tabuľky obsahujúcej zoznam environmentálnych záťaží, ktoré sú zaradené do hry v jednotlivých krajoch. Záťaže si môžu ďalej filtrovať/triediť a vyberať podľa: lokalizácie, druhu, typu alebo bodovej hodnoty.

Environmentálne záťaže sa týkajú nasledujúcich tém: skládka odpadu, hnojisko, čerpacia stanica pohonných hmôt, priemysel a ťažba nerastných surovín. Hľadané environmentálne záťaže nájdú pomocou mapy alebo GPS navigácie. Okrem uvedených môžu hľadať aj záťaže, ktoré sa v zozname nenachádzajú a ktoré spĺňajú stanovené kritériá.

Určuj - Žiaci a študenti keď nájdú environmentálnu záťaž zaznamenajú ho priamo v teréne. Vyplnia vytlačený ID formulár a priamo na mieste a urobia niekoľko fotografických záberov z rôznych uhlov a vzdialeností, aby získali fotodokumentáciu záťaže.

Skóruj a Informuj Za jednotlivé identifikované a online publikované záťaže môžu získať body, ktoré sú uvedené v tabuľke. Bodová hodnota každej záťaže je stanovená na základe jednotného systému bodovania.

V rámci programu sú organizované aj nasledujúce súťaže:

FOTOZÁŤAŽ – súťaž o najlepšiu fotografiu, na základe verejného online hlasovania

INFOŠKA – súťaž o najlepšiu informačnú aktivitu

SCI-FI – súťaž o najlepší vedecko-fantastický príbeh

Učiteľ má k dispozícii metodickú príručku, pracovné listy pre školy a webový portál. Pracovné listy obsahujú 50 aktivít pre žiakov a študentov rozdelených do 5 tém:

- Environmentálne záťaže
- Druhy environmentálnych záťaží
- Voda
- Pôda a horninové prostredie
- Ľudské zdravie

7. Použité metódy

Hra vytvára priestor pre zážitkové učenie mimo školských lavíc a realizáciu rôznych vyučovacích:

metód – problémové a projektové vyučovanie, zadávanie písomných prác alebo práce s textom, praktické vyučovanie, bádateľské a výskumné metódy a

foriem – využitie IKT, skupinové vyučovanie, organizácia turistických vychádzok alebo exkurzií.

8. Použité nástroje

Hlavnú motivačnú a interaktívnu učebnú pomôcku predstavuje samotný webový portál hry.

Ďalšie nástroje:

- Metodická príručka
- Pracovné listy pre základné a stredné školy
- Informačný leták – poskytuje základné informácie o školskej hre.

9. Výsledky a skúsenosti v praxi

Po ukončení každého kola hry sa vyhodnotí poradie skupín hráčov na základe celkového skóre, ktoré dosiahli. Skupiny hráčov s najvyšším počtom bodov budú každoročne ocenené a medializované prostredníctvom Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky.

Jednotlivé školy aktívnou účasťou v školskej hre Enviróza sa súčasne zapájajú do riešenia problematiky environmentálnych záťaží na Slovensku. Zároveň napomáhajú postupom v zmysle platnej legislatívy a strategických dokumentov, ktoré smerujú k odstraňovaniu, resp. sanácii environmentálnych záťaží, a k postupnej eliminácii ich negatívnych vplyvov.

Žiaci a študenti prakticky rozvíjajú a upevňujú najmä nasledujúce kompetencie: zaujímať sa o prírodu a dianie v nej, aktívne tvoriť a ochraňovať životné prostredie, získavať informácie o prírode vlastným pozorovaním, porozumieť prírodným aspektom vplývajúcim na život človeka, aktívne sa zaujímať o veci verejné, pracovať s mapou a orientovať sa v teréne, využívať informačno-komunikačné technológie a médiá, rozumieť grafom, diagramom, tabuľkám, byť tvorivý, kriticky myslieť a vedieť vyjadriť svoj názor aj písomne, vedieť sa seberealizovať a prezentovať, vedieť spolupracovať.

Zdroj:

Helma, J., Šimonovičová, J. (2013). *Enviróza – Metodická príručka*. Banská Bystrica, SK: Slovenská agentúra životného prostredia.

Environmentálna výchova prostredníctvom rôznych aktivít

Názov školiaceho programu/aktivity/metódy: Environmentálna výchova prostredníctvom rôznych aktivít

Realizátor/organizácia: Koordinátor: ZŠ, Hlavná 5, Družstevná pri Hornáde (Slovensko) Autori: Coordinator: ZŠ, Hlavná 5, Družstevná pri Hornáde (Slovensko)

Partners: Orava Kool, Louna-Eesti, 64101, Orava (Estónsko) ISTITUTO COMPRENSIVO N. 2, ORTONA (Taliansko) CELFF-Colégio Guadalupe (Portugalsko) Escola Salvador Espriu, Montgat, Barcelona (Španielsko)

Cieľové skupiny: žiaci základnej školy

Webová stránka: <https://zsdruzstevna.edupage.org/>

1. Popis vzdelávania, školenia

V dnešnom svete pozitívny vzťah k životnému prostrediu je veľmi dôležitý. Tento celospoločenský problém presahuje národné, či regionálne hranice, vo svojej podstate má rôznorodé a charakteristické črty, jeho dosah má celoeurópsky až svetový rozmer. Jedným zo spôsobov ako eliminovať a zbavovať sa negatívneho postoja k životnému prostrediu je správna výchova žiakov na školách. Taktiež súčasným problémom je, že v školskom vzdelávacom systéme environmentálna výchova častokrát absentuje. Tento predmet sa vyučuje iba na malom počte škôl. Projekt sa zameriaval na rôzne aktivity a formy práce, ktoré majú environmentálny charakter a boli v ňom vypracované možnosti na obohatenie učebných plánov, či učebných osnov na školách.

2. Pedagogické ciele vzdelávania

Cieľom vzdelávania bolo posilnenie kompetencií a rozvíjanie zručností žiakov základných škôl, ich aktivizácia počas vyučovacích hodín a vytvorenie pozitívneho vzťahu k prírode a k ochrane životného prostredia.

3. Trvanie vzdelávacieho/školiaceho programu

Počas výučby jednotlivých predmetov na základnej škole

4. Odporúčaná cieľová skupina vzdelávania/školenia

Žiaci základnej školy

5. Odporúčaná počet účastníkov v skupine

20-25 žiakov (podľa počtu žiakov v triedach základnej školy)

6. Moduly, obsah, krátky popis vzdelávacieho/školiaceho programu

Celý vzdelávací program sa skladá z troch častí.

Prvá časť

V prvej časti vzdelávania je uvedené, ako možno využívať spôsoby výučby zamerané na environmentálnu výchovu. Sú ponúkané možnosti, rôzne kreatívne riešenia na implementáciu problematiky environmentálnej výchovy do vyučovacieho procesu v rámci iných predmetov tak, aby žiaci získavali pozitívny vzťah k ochrane životného prostredia.

Tieto rôzne riešenia možno aplikovať počas vyučovania rôznych predmetov, ako napríklad anglický jazyk, matematika, výtvarná výchova, prírodopis, geografia ale aj iné predmety ako telesná výchova, či hudobná výchova.

V projekte bolo vypracovaných 15 štruktúr vyučovacích hodín (blokov) vytvorených spoločným úsilím škôl.

Z projektu uvidíme ukážky, ako sa môže zabudovať ochrana prírody a životného prostredia do výučby jednotlivých predmetov na hodinách anglického jazyka, alebo na hodine technických prác.

Predmet: Anglický jazyk. Tematický celok: Človek a príroda. Téma: Počasie.

Ciele: Žiaci si osvoja a upevnia pojmy, slová súvisiace s ročnými obdobiami a počasím. Učiteľ vysvetľuje dôležitosť ochrany životného prostredia, jeho vplyv na zmeny počasia. Žiaci vyjadrujú svoje názory o význame vody (dažďa) a slnka pre život.

Predmet: Technika. Tematický celok: Recyklovanie papiera. Téma: Tvoríme predmety.

Ciele: žiaci budú vedieť, klasifikovať typ odpadu, ktorý sa môže / nemôže recyklovať, žiaci budú schopní ponúkať rôzne riešenia, ktoré pomôžu znížiť množstvo odpadu.

Druhá časť

V druhej časti vzdelávania je uvedený presný popis ako sa usporiada event – školská udalosť, ktorá má environmentálny charakter a prostredníctvom ktorej žiaci prezentujú svoje schopnosti a zručnosti v tejto oblasti. Najvhodnejšie termíny usporiadania takýchto udalostí sú počas jarných mesiacov. Jedna z udalostí sa nazýva „Jarné slávnosti“ (Spring Celebration). Je určená nielen pre žiakov školy, ale aj pre širšiu verejnosť, to znamená, že je voľne prístupná aj pre rodičov žiakov, iných rodinných príslušníkov, miestnych občanov, v podstate pre každého, kto má pozitívny vzťah k prírode. Hlavným organizátorom tejto udalosti sú pedagógovia spolu so svojimi žiakmi.

Tretia časť

V tretej, záverečnej časti práce sú zahrnuté prostredníctvom pedagogickej reflexie výhody vyučovacej metódy CLIL - Integrované tematické vyučovanie v neязыkových predmetov počas vyučovacích hodín, ako aj výhody neformálneho vzdelávania a predovšetkým ich prínos, ktorý aj zvyšuje kompetencie žiakov a hlavne buduje pozitívny vzťah k životnému prostrediu a k ochrane prírody.

7. Použité metódy

Medzi vhodné metódy a formy patria „riadený rozhovor“, „učíme sa tvorením“, neformálne vzdelávanie“.

8. Použité nástroje

Použité nástroje a pomôcky: obrázky, pracovný list, dataprojektor, noviny, prírodný materiál, lepidlá, mixér, farbičky, výkresy, nožnice.

9. Výsledky a skúsenosti v praxi

Ochrana životného prostredia a prírody v dnešnom svete považujeme za jednu z hlavných priorít, preto tieto environmentálne témy sú veľmi prospešné pre dnešnú mládež. Nové formy vzdelávania, ako „neformálne vzdelávanie“, metóda „učíme sa tvorením“, alebo „učíme sa hravo“ sú veľmi úspešné. V

projekte uvedené štruktúry vyučovacích hodín má názorný charakter, ktoré možno modifikovať a prispôsobovať vlastným skúsenostiam učiteľov a prispôsobovať ich k vlastnému školskému prostrediu.

Zdroj:

Základná škola Družstevná pri Hornáde (Slovensko), Orava Kool, Louna-Eesti, 64101, Orava (Estónsko) ISTITUTO COMPRENSIVO N. 2, ORTONA (Taliansko) CELFF-Colégio Guadalupe (Portugalsko) Escola Salvador Espriu, Montgat, Barcelona (Španielsko). (2018). Environmental education by various activities. 93 s. [Environmental education by various activities ENGLISH.pdf](#) Methodology document. .pdf. Získané dňa: 5.6.2022

Spoločne spoznávajme hodnoty lesov, ktoré nás obklopujú

Názov školiaceho programu/aktivity/metódy projektu: Spoločne spoznávajme hodnoty lesov, ktoré nás obklopujú.

Realizátor/organizácia: Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v Dunajskej Strede na základe zdroja: Národné lesnícke centrum - Ústav lesníckeho poradenstva a vzdelávania Zvolen

Cieľová skupina: Mládež s mentálnym postihnutím stredného a ľahkého stupňa

Webová stránka: www.lesnapedagogika.sk/deti/zlozka.php?content=89

1. Popis vzdelávania/školenia

Vzdelávanie je zamerané pre ľudí so stredným a ľahkým stupňom postihnutia.

Cieľom vzdelávania je oboznámiť ľudí s mentálnym postihnutím s významom a hodnotami lesa, ako aj s tým, prečo potrebujeme a ako môžeme chrániť tieto hodnoty. Vzdelávanie má tri časti. Počas prvej časti vzdelávania mládež získava teoretické vedomosti, v druhej časti sa uskutoční spoločný výlet v lese, kde účastníci budú prežívať dary a hodnoty lesa so všetkými zmyslami. V tretej časti vzdelávania bude realizovaný spoločný piknik v lese, ktorý sa skončí so selektívnym zberom odpadov.

2. Pedagogické ciele vzdelávania

Cieľom vzdelávania je ľahko zrozumiteľným jazykom, obrázkami a s videonahrávkami vysvetliť postihnutým ľuďom význam a hodnoty lesa, naučiť ich základným súvislostiam medzi rôznymi prírodnými javmi. Vytvoriť správny postoj v otázke o ochrane prírody. Naučiť ich správne selektovať odpad. Naučiť ich pojmom ako separovaný zber, recyklácia, opätovné použitie.

3. Trvanie vzdelávacieho/školiaceho programu.

40 hodín

4. Odporúčaná cieľová skupina vzdelávania/školenia

Cieľovou skupinou sú mentálne postihnutí ľudia so stredným a ľahkým stupňom postihnutia.

5. Odporúčaný počet účastníkov v skupine

10 - 12 ľudí

6. Moduly, obsah, krátky popis vzdelávacieho/školiaceho programu

Vzdelávanie má tri časti.

Prvá časť je teoretického charakteru, v rámci ktorej dostanú účastníci odpovede na sedem okruhov otázok.

- **Význam lesa.** Podotázky: prírodná funkcia lesa, produkčná funkcia lesa, klimatické pôsobenie lesa, hygienické účinky lesa, biocenotické účinky lesa, hydrické účinky lesa, pôdotvorné vplyvy lesa, sociálne účinky lesa, psycho-emocionálny vplyv lesa
- **Druhy lesov.** Podotázky: rovnorodý, rôznorodý les, hospodársky les, ochranný les
- **Ako rastie les.** Podotázky: rastové fázy, ako vyrastie strom zo semienka
- **Kolobeh látok.** Podotázky: fotosyntéza, kolobeh vody v lese, ročné obdobia v lese

- **Čo škodí lesu.** Podotázky: abiotické (neživé) činitele sú vietor, sneh, námraza, lavíny, ľadovec a sucho (prísušok), chemikálie, požiar; biotické (živé) činitele sú podkôrny a drevokazný hmyz
- **Ľudské činitele pri ochrane lesov.** Podotázky: výsadba nových stromov, práca lesníka
- **Nebezpečenstvá v lese.** Podotázky: zvieratá, rastliny, huby

V druhej časti vzdelávania sa organizuje celodenný výlet do lesa. Účastníci sa majú pripraviť na to, čo všetko má človek so sebou zobrať a v akom oblečení sa má zúčastniť na takomto výlete. Počas výletu účastníci riešia rôzne úlohy v prírode. Spájajú sa teoretické a praktické poznatky.

V tretej časti vzdelávania sa uskutoční spoločný piknik. Organizátori pripraví piknik pre celú skupinu účastníkov. Po skončení pikniku bude nasledovať selektívny zber odpadov do odpadových vriec formou súťaže.

7. Použité metódy

Zážitkové, neformálne vzdelávanie

8. Použité nástroje

Interaktívna tabuľa, videonahrávky, odpadové vrece, pracovné rukavice, ceruzky, výkresy, farbičky.

9. Výsledky a skúsenosti v praxi

Zážitkové vzdelávanie pre mentálne postihnutých býva veľmi úspešné. Podľa skúsenosti mentálne postihnutí ľudia sú veľmi radi v prírode a tam úspešne spájajú svoje teoretické vedomosti s praxou. Ľahko pochopia odpovede na otázky, ak sú vysvetlené jednoduchými vetami. Radi pracujú v skupinkách a veľmi radi súťažia.

Zdroj:

Národné lesnícke centrum - Ústav lesníckeho poradenstva a vzdelávania Zvolen. (2009). Význam lesa [Webová stránka] z <http://www.lesnapedagogika.sk/deti/zlozka.php?content=89> Získané dňa: 09.06.2022

Od triedenia k recyklácie odpadu

Názov školiaceho programu/aktivity/metódy projektu: Od triedenia k recyklácie odpadu

Realizátor/organizácia: Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v Dunajskej Strede na základe zdroja: <https://www.ewia.sk/triedenie-a-recyklacia-odpadu-je-to-to-iste/>

Cieľová skupina: Dospelí ľudia s mentálnym postihnutím

Webová stránka: <https://www.ewia.sk/triedenie-a-recyklacia-odpadu-je-to-to-iste/>

1. Popis vzdelávania/školenia

Členovia občianskeho združenia v Dunajskej Strede sa zúčastnili na školení v rámci celoživotného vzdelávania pre dospelých s mentálnym postihnutím. Počas školenia osvojili teóriu o triedení odpadov, význam a spôsob triedenia. Osvojili poznatky o tom aký má význam triedenie odpadov a význam pojmu recyklácie. Na konci školenia spájali teoretické znalosti s praxou. Triedili odpad podľa farieb odpadových vriec a nadobudli praktické zručnosti, keď vyskúšali zberný automat na PET fľaš a plechoviek.

2. Pedagogické ciele vzdelávania

Cieľom školenia bolo naučiť účastníkov správne selektovať odpad, osvojiť separovaný zber podľa farieb, prakticky používať zberný automat na PET fľaš a plechoviek.

3. Trvanie vzdelávacieho/školiaceho programu

Školenie trvalo 6 hodín. Teoretická časť trvalo 4 hodiny a praktická časť dve hodiny.

4. Odporúčaná cieľová skupina vzdelávania/školenia

Dospelí ľudia s mentálnym postihnutím.

5. Odporúčaný počet účastníkov v skupine

10 – 12 ľudí

6. Moduly, obsah, krátky popis vzdelávacieho/školiaceho programu

V teoretickej časti školenia boli vysvetlené základné pojmy, ako triedenie odpadov a recyklácia.

Triedenie odpadu symbolizujú farebné kontajnery. Precvičovanie separácie odpadov prebiehalo pomocou interaktívnej tabule, kde účastníci delili odpady do päť skupín

- do zeleného kontajnera vložili sklo
- do žltého kontajnera plasty
- do modrého kontajnera papier
- do červeného kontajnera kovy
- do hnedého kontajnera biologický odpad zo záhrad

Recyklácia odpadu je logickým vyústením triedenia. Možno definovať, ako „proces opätovného využitia materiálov a produktov, ktoré už boli použité“.

V ďalšej časti školenia boli vysvetlené ako prebieha recyklácia skla, papiera, plastov, elektroodpadu, stavebného odpadu, textilu a oblečenia.

Praktická časť

Na konci školenia celá skupina vyskúšala v supermarkete Lidl fungovanie zberného automatu PET fliaš a plechoviek.

7. Použité metódy

Neformálne vzdelávanie, zážitková výučba

8. Použité nástroje

Interaktívna tabuľa

9. Výsledky a skúsenosti v praxi

Zážitková výučba, neformálne vzdelávanie pre dospelých s mentálnym postihnutím bolo veľmi úspešné. Téma bola veľmi aktuálna a každý účastník aktívne sa zapájal do výučby. Triedenie odpadov poznali z každodenného života a mali veľký záujem o rozšírenie svojich vedomostí o nových poznatkoch v danej tematike. Sami sa presvedčili o tom, že separovanie odpadov a ich recyklácia má obrovský význam z ekologického hľadiska, lebo z odpadového materiálu vzniknú opäť prírodné zdroje. Recyklácia redukuje spotrebu surovín prírodných materiálov a spotrebu energie.

Zdroj:

Triedenie a recyklácia odpadu. Je to to isté? [Blog] z <https://www.ewia.sk/triedenie-a-recyklacia-odpadu-je-to-to-iste/> triedenie-a-recyklacia-odpadu-je-to-to-iste... Získané dňa: 09.06.2022

Programy environmentálneho vzdelávania, výchovy a osvetu Strediska environmentálnej výchovy Slovenskej agentúry životného prostredia Dropie (SEV SAŽP Dropie)

Názov školiaceho programu/aktivity/metódy projektu: Programy environmentálneho vzdelávania, výchovy a osvetu

Realizátor/organizácia: Stredisko environmentálnej výchovy Slovenskej agentúry životného prostredia Dropie (SEV SAŽP Dropie)

Cieľová skupina: verejnosť (rodiny s malými deťmi, dospelí vrátane občanov so zdravotným postihnutím), školy (žiaci základných a stredných škôl vrátane žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami), učitelia, mimovládne organizácie, samosprávy, podnikatelia, poľnohospodári, odborní pracovníci, študenti fakúlt záhradného a krajinného inžinierstva

Webová stránka: <https://dropie.sazp.sk/>

1. Popis vzdelávania, školenia, programov a vzdelávacieho centra

SEV Dropie je pobytovým ekocentrom SAŽP. Hlavná úloha SEV Dropie spočíva v realizácii vzdelávacích a osvetových akcií pre verejnosť formou praktických workshopov, dobrovoľníckych brigád, komunitných programov a rozvojových aktivít priamo v areáli strediska a jeho blízkom okolí. Zabezpečuje rôzne typy neformálneho vzdelávania formou praktickej environmentálnej výchovy pre široké cieľové skupiny v srdci Chráneného vtáčieho územia Ostrovné lúky. Územie predstavuje typickú nížinnú poľnohospodársky využívanú krajinu s ostrovčekmi biodiverzity v podobe lúk, pasienkov, mokradí, meandrov s hlavovými vrbami a zelenými biokoridormi. Účastníci aktivít si môžu vypočuť príbehy z dávnych čias, odhaliť skrytú krásu a prírodné zaujímavosti poľnohospodárskej krajiny, spoznať význam živej pôdy a zdravej krajiny v procese zmeny klímy, naučiť sa tvoriť ostrovy biodiverzity vo vlastnom okolí.

2. Pedagogické ciele vzdelávania

Výchova k ochrane a tvorbe životného prostredia formou zážitkového učenia

3. Trvanie vzdelávacieho/školiaceho programu

Vzdelávacie, výchovné a osvetové programy sú spravidla jednodňové resp. viacdňové, pobytové na základe požiadaviek účastníkov vo forme letných workshopov „Leto na Lúkach“, súťaží, víkendových programov, dobrovoľníckych aktivít

4. Odporúčaná cieľová skupina vzdelávania/školenia

Verejnosť (rodiny s malými deťmi, dospelí vrátane občanov so zdravotným postihnutím), školy (žiaci základných a stredných škôl vrátane žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, učitelia.

5. Odporúčaná počet účastníkov v skupine

V závislosti od podujatia

- vzdelávacie aktivity (20)
- Workshopy (20)
- Školské aktivity (30)
- Outdoorové podujatia pre verejnosť (50-100)

6. Moduly, obsah, krátky popis vzdelávacích/ školiacich programov

Exkurzie a environmentálne vzdelávanie a výchova pre verejnosť

Pre laickú, ale aj odbornú verejnosť je okolitá príroda veľmi inšpirujúca. Lektorované skupinové alebo individuálne exkurzie prevedú návštevníkov náučným chodníkom PRÍBEH KRAJINY. Návštevníci sa môžu vydať questom (hľadačka) Zlatá Záhrada na dobrodružné hľadanie pokladu alebo odvážnejší môžu absolvovať výzvy a hádanky stredne ťažkého cykloquestu KRAJINA LÚK. Pre verejnosť sú organizované aj tzv. envirosoboty, resp. akcia "Slnovrat na záhrade", kde návštevníci sa môžu poprechádzať prírodnou záhradou a objavovať ostrovy života.

Program Skrytý svet Žitného ostrova pre školy a učiteľov

Deti môžu zážitkovou formou a zábavnými aktivitami získavať nové zručnosti a objavovať jedinečnosti Chráneného vtáčieho územia Ostrovné lúky. K neformálnym vyučovacím aktivitám patria interaktívne exkurzie náučným chodníkom PRÍBEH KRAJINY, klímaquesty – hľadačky Zlatá záhrada, Krajina Lúk, Ostrovné lúky, tvorba "ostrovov života, výskumnícke workshopy pre deti a pedagógov. Questy účastníkom predstavia typické biotopy, druhy, príbehy, a problémy krajiny netradičnou formou. Vyriešením úloh účastníci spoznajú nielen prírodné, ale aj regionálne špecifiká Dolného Žitného ostrova a zároveň nájdu aj poklad.

Ochrana prírody a podpora rozmanitosti

Na podporu biodiverzity boli vytvorené „Ostrovy života“ pre živočíchy. Účastníci aktivity sa môžu inšpirovať fotopostupmi OSTROVY ŽIVOTA alebo KATALÓGOM. V rámci dobrovoľníckych aktivít záujemcovia môžu participovať na orezávaní hlavových vrúb, výsadbe biokoridorov, obnove a údržbe drobných sakrálnych pamiatok, vytváraní rôznych mikrobiotopov pre živočíchy a rastliny.

7. Použité formy a metódy

Interaktívne aktivity, školenia, semináre, prednášky, workshopy, akreditované programy vzdelávania, interaktívne výstavy, zážitkové programy priamo v prírodnom prostredí, náučný chodník a areály, praktické skúsenosti v záhrade, situačné hry, stimulačné hry, remeselné činnosti, najmä s prírodnými materiálmi, nadväzujúce na tradície ľudového remesla, kvízy, výsadba stromov, cvičenia a hry v teréne, jednoduché pozorovanie, questy

8. Použité nástroje

Autentické prírodné prostredie, pomôcky, metodiky, publikácie, výtvarný a tvorivý materiál, propagačné materiály, časopisy, články, web stránky, partnerské programy a projekty

9. Výsledky a skúsenosti z praxe

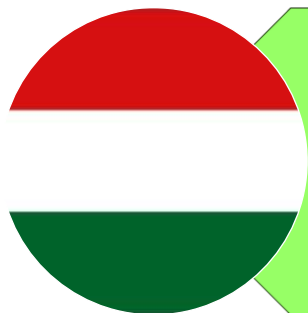
Projekt LIFE CHVÚ Ostrovné lúky

Projekt prispel k aktívnej ochrane biotopov troch druhov vtákov európskeho významu – strakoša kolesára, ľabtušky poľnej, a sokola červenonohého. V Chránenom vtáčom území Ostrovné lúky sa zaviedol vhodný modelový manažment územia v poľnohospodárskej krajine a obnovili sa hniezdiace a potravinové biotopy cieľových druhov. SEV SAŽP Dropie zastrešuje aktivity na zvyšovanie povedomia a šírenie výsledkov projektu. Vybuďoval sa náučný chodník Príbeh krajiny a zrealizovala sa rekonštrukcia starej a výstavba novej pozorovateľne v CHVÚ Ostrovné lúky.

Interreg SK-HU Chute podunajskej prírody

Cieľom projektu je spoločné úsilie projektových partnerov po oboch stranách Dunaja zachovať prírodné a kultúrne dedičstvo a využiť ho v prospech obnovy vidieka. Projekt je založený na filozofii Naturparkov, ktorých cieľom je ochrana prírodného a kultúrneho dedičstva, environmentálna výchova, formovanie verejnej mienky a rozvoja vidieka, turizmu a rekreácie. SEV SAŽP Dropie vybuduje vo svojom areáli trstinový altánok, zážitkový park, vyčistí jazero bioremediáciou a založí genofond pôvodných ovocných druhov Žitného ostrova.

Mad'arsko

Rámcový učebný plán pre školy zamerané na rozvíjanie zručností

Názov školiaceho programu/aktivity/metódy: Rámcový učebný plán pre školy zamerané na rozvíjanie zručností (EMMI, 2022)

Realizátor/organizácia: Výchovné zariadenia pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami

Cieľová skupina: Žiaci s ľahkým mentálnym postihnutím

Webová stránka: <https://2010-2014.kormany.hu/hu/emberi-eroforrasok-miniszteriuma/oktatasert-felelos-allamtitkarsag/felelossegi-teruletek>

1. Popis vzdelávania/školenia

Rámcový učebný plán pre 9.-10. ročník škôl je zameraný na rozvíjanie zručností žiakov s ľahkým mentálnym postihnutím v rámci pedagogicko-výchovnej činnosti (EMMI, 2022).

2. Pedagogické ciele vzdelávania

Škola zameraná na rozvíjanie zručností pre žiakov s ľahkým mentálnym postihnutím v 9.-10. ročníku sa zameriava na cieľavedomé precvičovanie techník samostatného života. V oblasti prírodovedných a technických kompetencií sa u žiakov s ľahkým mentálnym postihnutím rozvíja praktická prírodovedná gramotnosť, informovanosť o vedeckých javoch v každodennom živote a ucelený vedecký pohľad na celý svet. Pomocou svojich vedomostí a s využitím vhodných metód budú žiaci schopní opísať a vysvetliť jednoduché javy a procesy v prírode. Budú citlivo vnímať domáce a globálne problémy prírodného prostredia. Budú schopní a ochotní prijímať environmentálne zodpovedné rozhodnutia vo vlastnom živote. Uvedomujú si úlohu človeka pri ovplyvňovaní životného prostredia a pochopia, že environmentálnym katastrofám možno predchádzať. (EMMI, 2022)

3. Trvanie vzdelávacieho/školiaceho programu

2 školské roky

4. Odporúčaná cieľová skupina vzdelávania/školenia

Žiaci s ľahkým mentálnym postihnutím 9. a 10 ročníka školy

5. Odporúčaný počet účastníkov v skupine

Maximálne 8 žiakov / trieda

6. Moduly, obsah, krátky popis vzdelávacieho/školiaceho programu

Oblasť vzdelávania	Predmet	Počet hodín za týždeň	Počet hodín za dve školské roky
Človek v prírode	Veda	2,5	180

Predmet rozvíja zdravotné a environmentálne povedomie a správanie v oblasti ochrany životného prostredia prostredníctvom každodenných príkladov, ukážok, zvyšovania povedomia a praktického využitia. Mobilizovaním emocionálnej inteligencie formuje ekologický prístup šetrný k prírode a pomáha skúmať súvislosti prostredníctvom prezentácie príkladov. Prostredníctvom širokej škály príkladov a cvičení z reálneho života rozvíja flexibilitu myslenia. Je mimoriadne dôležitý na udržanie

záujmu žiakov o fyzikálne javy, s ktorými sa stretávajú v každodennom živote, a na podporu ich ekologického a environmentálne zodpovedného prístupu. Poskytovanie vedecky podložených základných poznatkov z oblasti chémie pomáha aktivizovať získané environmentálne vedomosti a rozvíjať environmentálne uvedomelé správanie. Každodenné problémy súvisiace s chémiou podporujú vytváranie samostatných názorov, uvedomenie si, že mnohé zdroje energie v našom životnom prostredí sú neobnoviteľné, a potrebu šetrenia a ochrany životného prostredia. Prostredníctvom zvyšovania environmentálneho povedomia podporuje bezpečný samostatný život a zodpovedné správanie. V oblasti udržateľnosti a environmentálneho povedomia sa prejavuje rozvíjaním proenvironmentálneho postoja, výchovou k ochrane prírody a šetreniu materiálov. Rozvoj vedeckých a technických kompetencií je podporovaný pochopením procesov a javov v praktickom živote a rozvojom základnej opatrnosti s cieľom chrániť zdravie, životné prostredie a prírodu. (EMMI, 2022)

Vedomosti:

1. Živé organizmy a ich prostredie.
2. Základy ekológie
3. Vplyv globalizácie a modernizácie na živú prírodu.
4. Osobné skúsenosti s rastlinami a živočíchmi.
5. Spoznanie a prieskum širšieho a bližšieho okolia.
6. Mapovanie poškodenia životného prostredia.
7. Ochrana životného prostredia - zachovanie životného prostredia.
8. Domáci odpad, organické a anorganické materiály, triedený zber, kompostovanie.
9. Znečisťujúce látky. Prevencia znečisťovania. Dekontaminácia.
10. Chemické látky: znečistenie pôdy, znečistenie vody, znečistenie ovzdušia.

7. Použité metódy

- Zber, pozorovanie, porovnávanie
- Zoskupovanie
- Podávanie správ
- Individuálna a skupinová práca na učebných materiáloch
- Študijná návšteva
- Selektívny zber odpadu

8. Použité nástroje

- Tradičné nástroje a informačno-komunikačné technológie

9. Výsledky a skúsenosti v praxi

Hodnotenie environmentálnej výchovy považujú žiaci, rodičia a učitelia za vhodné a účinné a dobre začlenené do každodenného života.

Zdroj:

53/2016. (XII. 29.) EMMI decree. Získané dňa: 23. júna 2022

<http://www.kozlonyok.hu/nkonline/mkpdf/hiteles/mk16220-2r.pdf>

Projekt lesnej pedagogiky

Názov školiaceho programu/aktivity/metódy: Projekt lesnej pedagogiky – Možnosti rozvoja environmentálneho povedomia pre deti so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v rámci projektu „Lesná škola“. (Kövecsesné Viktória Gósi, 2017)

Realizátor/organizácia: Vzdelávacie stredisko lesnej školy Ravazd

Cieľová skupina: Deti so špeciálnymi vzdelávacími potrebami

Webová stránka: <https://rado-gyor.edu.hu/>

1. Popis vzdelávania/školenia

5 dňová lesná škola

Lesná škola je špeciálna výchovno-vzdelávacia organizačná jednotka. Ide o spôsob organizácie učenia, ktorý prebieha počas vyučovania nepretržite niekoľko dní na rôznych miestach bez ohľadu na umiestnenie sídla organizujúcej vzdelávacej inštitúcie, pričom vzdelávanie je založené na aktívnej vzájomnej spolupráci žiakov. Vyučovanie a učivo sú obsahovo organicky prepojené s prirodzeným, človekom vytvoreným sociokultúrnym prostredím vybranej lokality. Špecifickým výchovným cieľom je rozvoj zručností zdravého života v súlade s prostredím a socializácia spojená s komunitnými aktivitami. Je to najvhodnejšie miesto pre environmentálnu výchovu. (Kövecsesné Gósi Viktória, 2017)

2. Pedagogické ciele vzdelávania

Okrem zvyšovania povedomia o životnom prostredí ide napríklad aj o pozitívne zmeny pre deti s autizmom.

3. Trvanie vzdelávacieho/školiaceho programu

5 dní

4. Odporúčaná cieľová skupina vzdelávania/školenia

Deti so zdravotným postihnutím, mladí ľudia

5. Odporúčaný počet účastníkov v skupine

20 ľudí

6. Moduly, obsah, krátky popis vzdelávacieho/školiaceho programu

Deň	Program	Metódy, nástroje
1.	<ul style="list-style-type: none"> - Príprava pracovného zošitu lesnej školy - Kultúrnohistorické prechádzky v okolí lesnej školy (studnička IV. Bélu, vyhládka, Vidiecky dom) - V rámci prechádzky: Skúmanie vidieckeho domu prostredníctvom hravých metód založených na výskume. Ako by sme žili šetrnejšie, ohľadupľnejšie k životnému	<p>Spôsoby organizovania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - frontálna práca, práca vo dvojici, kooperatívna skupinová práca, individuálna práca <p>Metódy:</p>

	<p>prostrediu? Porovnanie konzumnej kultúry 21. storočia so životným štýlom našich prastarých a starých rodičov</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kultúrno-historická prechádzka okolo Lesnej školy (studňa Bélu IV., vyhládka, vidiecky dom) - Počas prechádzky: Skúmanie vidieckeho domu hravou, bádateľskou formou. Kedy sme žili šetrnejšie, ekologickejšie? Porovnanie konzumnej kultúry 21. storočia so životným štýlom našich starých rodičov a prarodičov. - Výpočet ekologickej stopy a otázky udržateľnosti ("Zem sme nezdedili po otcoch, ale požičali sme si ju od našich vnukov") 	<ul style="list-style-type: none"> - diskusia, hranie rolí, hra, kooperatívne metódy, pojmová mapa, myšlienková mapa, prehliadka so sprievodcom, prechádzka <p>Nástroje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pracovný zošit projektu lesnej školy, pracovné listy, ďalekohľad, lupa, baliace papiere, farebné tvary
2.	<ul style="list-style-type: none"> - Výlet po náučnom chodníku. Senzorické hry, vyšetrovanie, terénny výskum (Odúzó program) - Poznávanie lesného spoločenstva; typické druhy rastlín, stromov a živočíchov: <ul style="list-style-type: none"> o pozorovanie vtákov (pozorovanie hniezd) o pozorovanie zveri (pozorovanie zvierat, hľadanie zimných krmidiel, krmných miest atď.) o pozorovanie klímy (celý deň): meranie teploty vzduchu, teploty pôdy - Popoludní: Liečivé rastliny – projekt liečivých bylín - Zbieranie a spoznávanie liečivých bylín 	<p>Spôsoby organizovania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - frontálna práca, kooperatívna skupinová práca, individuálna práca <p>Metódy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - výskum, vyšetrovanie, pozorovanie, diskusia, tvorba plagátov, hry <p>Nástroje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pracovný zošit projektu lesnej školy, pracovné listy, ďalekohľad, lupa, súprava na skúmanie chrobákov
3.	<ul style="list-style-type: none"> - Les a človek - Lesné spoločenstvo (ECO sieť) - Spoznávanie trojitej úlohy lesa pomocou hier - Environmentálna práca lesníka - Spoločná stolová hra o lesnom spoločenstve (Súťaž družstiev). - Poobede: - Tvorba "LAPBOOKU" - Téma Život lesných živočíchov - Večer: Pozorovanie prírody v lese s lesníkmi v skupinách po 8-10 osôb 	<p>Spôsoby organizovania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - frontálna práca, práca vo dvojici, kooperatívna skupinová práca, individuálna práca <p>Metódy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - aktivity, rozhovor, hranie rolí, hra, demonštrácia, písanie správy, kooperácia, mozaiková technika, „Kto som?“ tvorenie, spev, počúvanie hudby <p>Nástroje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pracovný zošit projektu lesnej školy, pracovné listy

4.	<ul style="list-style-type: none"> - Pohybové hry - Ekologické odpadové hospodárstvo – projekt triedeného zberu odpadu - Naše zdravie je náš poklad - Fyzické a duševné zdravie - Spoločná príprava večere: Pečenie „langalló“ s využitím prebraných vedomostí a dostupných materiálov, príprava ovocia s medom 	<p>Spôsoby organizovania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - frontálna práca, práca vo dvojici, kooperatívna skupinová práca, individuálna práca <p>Metódy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozhovor, hranie rolí, hra, prezentácia, predvádzanie, kooperatívne metódy <p>Nástroje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pracovný zošit projektu lesnej školy, pracovné listy,
5.	<ul style="list-style-type: none"> - Lesné prekážkové preteky, tímové preteky na trase náučného chodníka (cieľ: syntéza vedomostí) - Vyhodnotenie projektu, výstava výsledkov týždenných projektov, zhrnutie skúseností - Ukončenie školského denníka lesnej školy 	<p>Spôsoby organizovania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - frontálna práca, práca vo dvojici <p>Metódy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - diskusia, hranie rolí, hra, kooperatívne metódy <p>Nástroje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pracovný zošit projektu lesnej školy, pracovné listy

7. Použité metódy

Interaktívne, zážitkové, praktické úlohy, rozhovor, hranie rolí, hra, prezentácia, demonštrácia, kooperatívne metódy, výskum, skúšanie, pozorovanie, tvorba plagátov, hry.

8. Použité nástroje

Používanie praktických nástrojov na spontánne, prirodzené a latentné učenie.

9. Výsledky a skúsenosti v praxi

Holistický prístup zabezpečuje rozvoj environmentálne uvedomelého pohľadu na svet, kritického myslenia, sociálnych a vzdelávacích zručností a rovnováhu medzi intelektom a emóciami. (Kövecsesné Gósi Viktória, 2017)

Zdroj:

Kövecsesné, Viktória Gósi (2017): Sajátos nevelési igényű gyermekek környezettudatosságának fejlesztési lehetőségei erdei iskolai projektben. Získané dňa: 23. júna 2022

https://www.researchgate.net/publication/321547066_SAJATOS_NEVELESI_IGENYU_GYERMEKEK_KORNYEZETTUDATOSSAGANAK_FEJLESZTESI_LEHETOSEGEI_ERDEI_ISKOLAI_PROJEKTEN

EKO-škola

Názov školiaceho programu/aktivity/metódy: EKO-škola

Realizátor/organizácia: Szentlőrinci Általános Iskola Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézménye

Cieľová skupina: Celá komunita školy

Webová stránka: <http://www.szentlorincegyimi.hu/>

1. Popis vzdelávania/školenia

Kľúčovým aspektom života školy je rozvoj ekologického myslenia, života a správania. Environmentálna výchova prebieha počas celého roka v triede aj mimo nej. (Beáta Tóth, 2016)

2. Pedagogické ciele vzdelávania

Cieľom sprievodných programov počas školského roka je prevencia a rozvoj správnych hodnôt, ktoré sú pre žiakov s mentálnym postihnutím nasledoviahodným príkladom v oblasti ochrany životného prostredia a environmentálneho povedomia. Na dosiahnutie tohto cieľa poskytujú žiakom vedomosti zakotvené v kolektívnej činnosti, podporené osobným príkladom, neustálou motiváciou a pozitívnym posilňovaním. Keďže problémy sa nedajú riešiť samostatne, cieľom environmentálnej výchovy je tiež naučiť žiakov spolupracovať. (Tóth Beáta 2016)

3. Trvanie vzdelávacieho/školiaceho programu

Jeden školský rok

4. Odporúčaná cieľová skupina vzdelávania/školenia

Celá školská komunita

5. Odporúčaný počet účastníkov v skupine

Všetci žiaci školy

6. Moduly, obsah, krátky popis vzdelávacieho/školiaceho programu

Mesiac	Téma	Aktivity
Sept.	<ul style="list-style-type: none"> - Spustenie ekologickej komunikácie v školách - Užite si to! - Medzinárodný deň bez áut – voľný deň - Celosvetový deň upratovania	<ul style="list-style-type: none"> - EKO nástenka: aktuálne správy o životnom prostredí; - Tvorba programov pre EKO-školy; - Informovanie žiakov o význame EKO-školy, o environmentálne uvedomelom životnom štýle; - Súťaž v čistote tried; - Selektívny zber odpadu; - Vyhlásenie zberu batérií, elektrospotrebičov; - Používanie kompostérov; - Výsadba kvetov;

		<ul style="list-style-type: none"> - Sezónny environmentálny kvíz.
Okt.	<ul style="list-style-type: none"> - Svetový deň zvierat - Svetový deň umývania rúk 	<ul style="list-style-type: none"> - Ochrana zvierat: nástenka, prezentácie, krížovky, premietanie filmov; - Súťaž v kreslení „Nakresli svoje obľúbené zviera“; - Svetový deň umývania rúk: hliadkovanie čistoty; - EKO-stena - priebežná výzdoba EKO-steny /zelená stena/.
Nov.- Dec.	<ul style="list-style-type: none"> - Mesiac zdravia - Deň bez fajčenia - Biologická diverzita 	<ul style="list-style-type: none"> - Environmentálne puzzle; - Tematický deň na podporu zdravia; - Projektová práca v oblasti životného prostredia, prírody, životných zručností, kariérového poradenstva, hodiny zdravej výživy a životného štýlu - Liečivé rastliny v našom každodennom živote - Návšteva lekárne; - Akčný deň „Nič nekupujte!“; - Zimné kŕmenie vtákov.
Jan.	<ul style="list-style-type: none"> - Ornitologické informácie 	<ul style="list-style-type: none"> - Hostia vtáčieho kŕmidla; - Pozorovanie vtákov.
Febr.	<ul style="list-style-type: none"> - Environmentálny tematický deň "Živočíchy a rastliny našej krajiny" - Fašiangy 	<ul style="list-style-type: none"> - Premietanie filmov, diskusia, albumy; - Výroba kostýmov z prírodných a recyklovateľných materiálov.
Marec	<ul style="list-style-type: none"> - Úlohy jarnej údržby/ upratovanie dvora - Zdravý životný štýl - Svetový deň vody 	<ul style="list-style-type: none"> - EKO skupiny; - Experimenty s vodou – Mokrade v Szentlőrince; - EKO magazín.
Apr.	<ul style="list-style-type: none"> - Mesiac Zeme 	<ul style="list-style-type: none"> - Deň Zeme a Deň zdravia; - Výsadba kvetov na dvore; - Prednáška o prevencii katastrof; - Hodiny zdravotnej a bezpečnostnej výchovy Národnej zdravotníckej a lekárskej služby Maďarska (ÁNTSZ); - Zber papiera.
Máj	<ul style="list-style-type: none"> - Mesiac vtákov a stromov 	<ul style="list-style-type: none"> - Jarný výlet do prírody – Okresná atletická súťaž; - Súťaž v kreslení; - Spojenie mestských podujatí.
Jún	<ul style="list-style-type: none"> - Svetový deň životného prostredia 	<ul style="list-style-type: none"> - Akcia upratovania školského dvora a okolia internátu - Výlet na Deň detí - Celoštátna atletická súťaž v Zánke - Školský športový deň, - Vyhodnotenie EKO školského roka a vypracovanie správy

		- Odmeňovanie najaktívnejších žiakov a triednych kolektívov v programe
--	--	--

7. Použité metódy

Praktické cvičenia, projektová práca, prezentácia, referát, vlastná skúsenosť

8. Použité nástroje

Využitie praktických nástrojov pre spontánny, prirodzený proces učenia sa teoretickým posilnením

9. Výsledky a skúsenosti v praxi

V škole si žiaci osvojujú environmentálne rozmyšľanie, životný štýl a správanie. Láska k prírodnému prostrediu bude zakorenená a integrovaná do ich života a budú mať potrebu chrániť a vážiť si prírodné a zastavané prostredie.

Zdroj:

Tóth Beáta (2016): Ökoiskola munkaterve 2016/17. Získané dňa: 23. júna 2022

http://www.szentlorincegyimi.hu/sites/default/files/okoiskola_munkaterve_2016-17.pdf

Zážitok z farmárčenia duší

Názov školiaceho programu/aktivity/metódy: Zážitok z farmárčenia duší, 5-dňový letný tábor

Realizátor/organizácia: Farma duší na okraji lesa

Cieľová skupina: integrovaná forma vzdelávania pre postihnuté a zdravé deti

Webová stránka: <https://ritadiszkreccio.hu/hu/#bemutatkozas>

1. Popis vzdelávania, školenia

Farma duší na okraji lesasa nachádza na okraji mesta Szombathely, v Lesoparku, kde je ekologické povedomie na maximálnej úrovni. Namiesto budovy je tu jurta, zelené toalety a záchody, malé jazierko, včelín a hotel pre hmyz. Deti sa v praxi učia mať radi prírodu.

Farma duší na okraji lesa ponúka nasledujúce služby:

- Letný tábor pre zdravé deti a deti so zdravotným postihnutím integrovanou formou vzdelávania.
- Vzdelávanie mladých ľudí a mladých ľudí so zdravotným postihnutím v oblasti ekologicky uvedomelého života v spolupráci s neziskovou organizáciou Odpadového hospodárstva mesta Szombathely a Dvorom pre odpadové hospodárstvo.
- Komunitnú službu pre mládež ako výsledok spolupráce s Nadáciou Human Harmony. Farma duší víta študentov stredných škôl, ktorí majú záujem o témy ako ochrana prírody, láska k zvieratám, hospodárenie na farme, drogová prevencia, budovanie komunity, organizovanie programov.
- Život na farme v jurte, so zvieratami na okraji lesa, rozvíjanie sebapoznania
- Jednodňové kurzy, ktoré účastníkom pomôžu nájsť samých seba, obnoviť sa, odbúrať stres a uľahčiť rozhodovanie.
- Osobné poradenstvo, rodinné zážitkové kurzy, drogová prevencia, mediácia.

Päťdňový program letného tábora zahŕňa:

- starostlivosť o zvieratá, kŕmenie, napájanie
- spoznávanie rastlín
- hry v exteriéri
- príprava jedál z miestnej zeleniny
- spoznávanie histórie jurty, ktorá je súčasťou tradície
- používanie a teória fungovania zeleného záchodu a umývadla
- starostlivosť o jazierko
- stavanie hotela pre chrobáky
- základy triedeného zberu odpadu
- hliadkovanie v lese, čistenie lesa

2. Pedagogické ciele vzdelávania

Vzdelávanie cieľových skupín v oblasti ekologického povedomia.

3. Trvanie vzdelávacieho/školiaceho programu

5-dňový letný tábor

4. Odporúčaná cieľová skupina vzdelávania/školenia

Žiaci základných škôl

5. Odporúčaný počet účastníkov v skupine

12 žiakov

6. Moduly, obsah, krátky popis vzdelávacieho/školiaceho programu

Programy sú vždy prispôsobené biorytmom zvierat na farme. Po ich nakŕmení a ošetroení lektor organizuje deň podľa potrieb detí a počasia.

7. Použité metódy

Zážitkové učenie, pohybové aktivity, aktívna spolupráca.

Zvieratá farmy, ktoré sa tiež podieľajú na vzdelávaní:

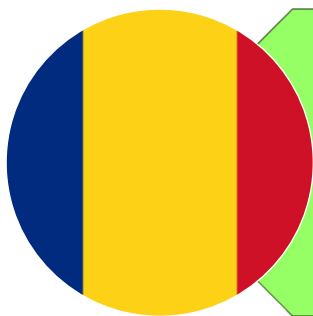
- Pes Boldizsár strážca farmy - väčší pes: potreboval väčšie telo, pretože má také veľké srdce, že sa do menšieho tela nezmestí.
- Pes Borka - Boldizsárov zástupca, šéf Farmy - malé telo - veľké srdce
- Jancsi a Juliska- kamerunské trpasličie kozy
- Mézga, kamerunská ovca
- Vattacukor (Cukrová vata) - terapeutický kôň
- Nünü - trpasličí králik

8. Použité nástroje

Nástroje, prirodzene dostupné rastliny, zelenina, ovocie. Ovocné stromy, plody, divoké kvety a poľné kvety sú súčasťou zeleného vzdelávania a rekreácie pre tých, ktorí hľadajú harmóniu s prírodou.

9. Výsledky a skúsenosti v praxi

Deti dokážu dobre integrovať získané vedomosti. Akceptujú, že ich partner je iný. Stávajú sa z nich otvorené, zvedavé deti, ktoré milujú a chránia prírodu.

Rumunsko

Zelené cestovanie zmyslov

Názov školiaceho programu/aktivity/metódy: Zelené cestovanie zmyslov

Realizátor/organizácia: Denné centrá pre ľudí so zdravotným postihnutím

Cieľová skupina: Osoby s mentálnym postihnutím

Webová stránka: -

1. Popis vzdelávania/školenia

Program zahŕňa jednodňovú aktivitu, počas ktorej účastníci absolvujú náučný chodník, aby sa oboznámili s voľne žijúcimi živočíchmi vo svojom okolí. Prostredníctvom zážitkového učenia spoznávajú rôzne živočíchmi, rastliny a súvisiace javy. Jednotlivé stanovišťa náučného chodníka sú spojené s rôznymi príbehmi, ktoré účastníkom pomáhajú spoznávať vlastné životné prostredie prostredníctvom hry.

2. Pedagogické ciele vzdelávania

Hlavným cieľom programu je pomôcť ľuďom s mentálnym postihnutím spoznať zvieratá a rastliny v ich okolí, ich hlavné charakteristiky a vlastnosti. Náučný chodník je hravou formou zameraný na spoznávanie vtáčích zvukov a stôp zvierat, ale dotýka sa aj témy triedeného zberu odpadu.

3. Trvanie vzdelávacieho/školiaceho programu

Jeden deň

4. Odporúčaná cieľová skupina vzdelávania/školenia

Osoby s mentálnym postihnutím

5. Odporúčany počet účastníkov v skupine

15-20 osôb

6. Moduly, obsah, krátky popis vzdelávacieho/školiaceho programu

Stanice	Hry	Popis hry
1. Sluch	- Prírodné rádio - Zümi	- Žabiak Brekeke si po zalievaní záhrady dažďom sadol pod strom, aby si oddýchol v tieni. Zavrel oči, ale zrazu si uvedomil, že nie je sám: všade okolo seba počul veľa zaujímavých zvukov. Počúvajte! Zavrite oči a počúvajte! Aké zvuky môžeme počuť? - Lusti a Brekeke boli na svojej obvyklej prechádzke v záhrade a sadli si, aby si oddýchli na poli. - Už takmer zaspali, keď počuli rôzne zvuky.

		<ul style="list-style-type: none"> - Počuli tieto zvuky: kukučka, sova dlhochvostá, výr skalný, straka, drozd, ďateľ. - Počujete niektorý z nich? Aké vtáky ste počuli vy?
2. Čuch	<ul style="list-style-type: none"> - Čuchajte vôňu záhrady! - Nájdite vôňu! 	<ul style="list-style-type: none"> - Zumiho záhrada je plná voňavých rastlín. Chce ich spoznať! - Dokážete rozpoznať rastliny podľa ich vône? - Mravčeky, drobní obyvatelia záhrady, ukryli v záhrade pachovú stopu, ktorá vás k niektorému dovedie. Vydajte sa za vôňou! Nájdite malý hmyz, ktorý sa skrýva v tráve!
3. Zrak	<ul style="list-style-type: none"> - Uhádni, kto sa skrýva vo vetvách! - Sprievodca stopami 	<ul style="list-style-type: none"> - Niektorí obyvatelia záhrady žijú na stromoch. Ak budete ticho a budete sa pozerať, možno ich zahliadnete vo vetvách stromov! - Nájdite všetkých obyvateľov stromu! - Dnes ráno boli v záhrade zvieratá a zanechali na dvore stopy. - Zaujímalo by ma, či stopy to mohli byť? Kam stopy vedú? Vydaj sa po stopách!
4. Hmat	<ul style="list-style-type: none"> - Čo si cítil? 	<ul style="list-style-type: none"> - Lusti rád všetkému prichádza na koreň. Takto spoznáva svet. - Podarilo sa vám odhaliť tajomstvá našej záhrady so zatvorenými očami?
5. Stromy	<ul style="list-style-type: none"> - Nájdite jeho domov! 	<ul style="list-style-type: none"> - Dnes ráno, keď sa Lusti vybral na svoju obvyklú prechádzku do záhrady, zbadal, že pod fialovým kríkom niekto plače. Keď tam prišla, zbadala päť malých ďateľov, ktoré smútili, pretože v noci ich vietor odvial z domova. - Pomôžete im nájsť cestu domov? - Podarí sa ti nájsť strom, na ktorom žijú?
6. Víla	<ul style="list-style-type: none"> - Zbierajte selektívne! 	<ul style="list-style-type: none"> - Záhradná víla je veľmi dobrou priateľkou kvetinovej víly, preto je naša záhrada taká čistá. Všetky smeti a odpadky zbierajte do separovaných košov! - Viete, ktorý odpad do ktorého koša patrí? - Pomôžte nám triediť odpad!
7. Náučný plagát	<ul style="list-style-type: none"> - Náučný plagát 	<ul style="list-style-type: none"> - Vytvorte náučný plagát o vtákoch vo vašom okolí a prezentujte ho!

7. Použité metódy

Interaktívne, zážitkové, praktické cvičenia, diskusie, hry, demonštrácie, kooperatívne metódy, výskum, štúdium, pozorovanie, tvorba plagátov

8. Použité nástroje

Využívanie praktických nástrojov na spontánne, prirodzené učenie

9. Výsledky a skúsenosti v praxi

Pri prechádzke po náučnom chodníku sa účastníci môžu dozvedieť o voľne žijúcich živočíchoch v ich okolí. Toto učenie je zážitkové, zapájajú sa pri ňom rôzne zmysly a spoznávajú sa vlastnosti zvierat a rastlín. Vďaka týmto vedomostiam získajú zručnosti pre turistiku alebo iné formy poznávania svojho prostredia. Táto séria aktivít tiež pomáha rozvíjať environmentálne povedomie.

Zdroj:

Rabocskai, L. (2020). Utazás az érzékek zöld ösvényén.

Lesná škola – Obyvatelia lesa

Názov školiaceho programu/aktivity/metódy: Lesná škola – Obyvatelia lesa

Realizátor/organizácia: Rókavár Lesná škola

Cieľová skupina: Osoby s mentálnym postihnutím

Webová stránka: <http://www.vadon.ro/>

1. Popis vzdelávania/školenia

Lesná škola - obyvatelia lesa je trojdňová séria aktivít pre skupiny z rôznych vzdelávacích inštitúcií. Lesná škola umožňuje žiakom osvojiť si pojmy a poznatky o svojom životnom prostredí prostredníctvom aktívneho zážitkového učenia. Lesná škola často organizuje tematické dni alebo tábory spojené s konkrétnou environmentálnou udalosťou alebo fenoménom. Témou aktivít Lesnej školy boli obyvatelia lesa.

2. Pedagogické ciele vzdelávania

Hlavným cieľom Lesnej školy je poskytnúť účastníkom zručnosti, ktoré im umožnia žiť v súlade s prírodou a svojim bezprostredným prostredím. To si vyžaduje, aby účastníci rozvíjali svoj zmysel pre environmentálne povedomie a zručnosti potrebné pre samostatný život.

3. Trvanie vzdelávacieho/školiaceho programu

Tri dni

4. Odporúčaná cieľová skupina vzdelávania/školenia

Osoby s mentálnym postihnutím

5. Odporúčaná počet účastníkov v skupine

Maximálne 20 osôb

6. Moduly, obsah, krátky popis vzdelávacieho/školiaceho programu

Deň	Program	Metódy, nástroje
1.	<ul style="list-style-type: none"> - Pozrite si krátky film o lesných zvieratách! - Po filme vám vedúci programu položí otázky týkajúce sa filmu. Účastníkom bude tiež klásť otázky, na ktoré budú musieť odpovedať na základe vlastných vedomostí. - Účastníci sa zúčastnia na remeselných aktivitách, pri ktorých budú vo dvojiciach alebo samostatne pripravovať plagáty: použijú recyklovaný odpad (staré noviny, časopisy, zátky rôznych veľkostí a farieb), maľovať kamene a lepíť ich na háčky papiera. Výtvary zobrazujú lesné zvieratá.	<p>Spôsoby organizovania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hromadné - Práca vo dvojici - Individuálna práca <p>Metódy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Diskusia - Tímová spolupráca <p>Nástroje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zrkadlový projektor - Listy papiera

		<ul style="list-style-type: none"> - Lepidlo - Kamene, korkové zátky, farby, časopisy, noviny, farebné ceruzky
2.	<ul style="list-style-type: none"> - Prechádzka v lese na vyhradenom úseku; - Prechádzku vedie odborník, ktorý informuje o tom, čo vidí, a odpovedá na otázky; - Cieľ: <ol style="list-style-type: none"> 1. Spoznávanie a pozorovanie lesných zvierat a vtákov. 2. Pozorovanie lesných zvierat a ich životné prostredie. 	<p>Spôsoby organizovania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hromadné - Skupinová práca <p>Metódy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tímová spolupráca - Pozorovanie - Diskusia <p>Nástroje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Atlas zvierat - Atlas vtákov - Ďalekohľad
3.	<ul style="list-style-type: none"> - Prechádzku vedie odborník, ktorý informuje o tom, čo vidí, a odpovedá na otázky; - Cieľ: <ol style="list-style-type: none"> 1. Spoznávanie malých živočíchov a hmyzu. 2. Spoznávanie rastlín, určovanie liečivých rastlín, poznávanie ich blahodarných účinkov. 	<p>Spôsoby organizovania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hromadné - Skupinová práca <p>Metódy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tímová spolupráca - Pozorovanie - Diskusia <p>Nástroje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Atlas rastlín - Atlas hmyzu - Atlas liečivých rastlín - Ďalekohľad - Lupa

7. Použité metódy

Interaktívne, zážitkové, praktické cvičenia, diskusie, hry, demonštrácie, kooperatívne metódy, výskum, vyšetrovanie, pozorovanie, tvorba plagátov

8. Použité nástroje

Používanie praktických nástrojov na spontánne a prirodzené učenie

9. Výsledky a skúsenosti v praxi

Lesná škola umožňuje účastníkom zažiť environmentálnu výchovu organizovaným spôsobom, nad rámec tradičných diskusných metód, kde môžu v reálnom čase pozorovať javy v prírode a získavať

zručnosti, ako je environmentálne povedomie, samostatnosť, vyjadrovacie schopnosti, poznávanie rastlín a živočíchov, turistické zručnosti.

Zdroj:

Rókavár Erdei Iskola Vadon. (n.d.). <https://vadon.ro/magyar/59>. Získaný dňa 27. júna 2022 z

<https://vadon.ro/magyar/59>

Bio-dynamická farma

Názov školiaceho programu/aktivity/metódy: Bio-dynamická farma - Irisz

Realizátor/organizácia: Kresťanská nadácia Rumunsko

Cieľová skupina: Osoby s mentálnym postihnutím

Webová stránka: -

1. Popis vzdelávania/školenia

"Farma sa najviac približuje svojej vlastnej podstate, keď ju možno chápať ako istý druh nezávislej individuality, ako samostatnú entitu. V skutočnosti je to stav, o ktorý by sa mala každá farma usilovať, byť nezávislým subjektom." (GA 327, "Poľnohospodársky kurz", prednáška 2.)

Náš systém sebestačného poľnohospodárstva, - v ktorom vyrábame potraviny v množstve a kvalite prispôsobenej cieľovej skupine, založený na bio-dynamických princípoch, so zapojením rôznych zdravotne postihnutých a znevýhodnených skupín vo vidieckych oblastiach, - zabezpečí potrebné podmienky pre cieľové skupiny, pričom tí, ktorí potrebujú podporu, sa môžu zúčastňovať na neklinických poľnohospodárskych činnostiach a školeniach. Bio-dynamické poľnohospodárstvo je metóda podporujúca životné prostredie, v rámci ktorej sa ľudia so zdravotným postihnutím môžu učiť a spolupracovať, pričom môžu žiť sebestačným životom a prostredníctvom poľnohospodárskych produktov a služieb vytvárať príjem a pridanú hodnotu pre spoločnosť. Bio-dynamické farmy a záhrady sa snažia harmonizovať rastliny, zvieratá a pôdu prostredníctvom živých, vedomých vzťahov tak, aby každý z nich podporoval a vyvažoval celok.

2. Pedagogické ciele vzdelávania

Všeobecné ciele a referenčné ciele smerujú k rozvíjaniu zručností a formovaniu postojov súvisiacich s ekologickými a environmentálnymi otázkami. Prostredníctvom interaktívnych stratégií sa ľudia so zdravotným postihnutím dostávajú do situácie, v ktorej pozorujú, analyzujú, skúmajú environmentálne javy a procesy, precvičujú si zručnosti duševnej práce a zároveň si rozvíjajú svoj zodpovedný a angažovaný postoj k životnému prostrediu.

Navrhované aktivity oceňujú kreativitu, predstavivosť, tímového ducha, súťaživosť a ponúkajú príjemcom príležitosť prevziať úlohy a zodpovednosť v komunite a ponúknuť životaschopné riešenia na udržanie optimálneho životného prostredia.

1. Poznanie životného prostredia podnecovaním zvedavosti na skúmanie okolitej reality: zelenín, ovocia a zvierat.
2. Návrik a precvičovanie praktických zručností za účelom prípravy vybraných funkčných, prakticko-úžitkových predmetov, vyrobených z recyklovateľných alebo opätovne použiteľných materiálov.
3. Formovanie kladného vzťahu k prírode prostredníctvom vybraných aktivít ekologickej výchovy

3. Trvanie vzdelávacieho/školiaceho programu

Jeden rok

4. Odporúčaná cieľová skupina vzdelávania/školenia

Osoby s mentálnym postihnutím

5. Odporúčany počet účastníkov v skupine

8-10 osôb

6. Moduly, obsah, krátky popis vzdelávacieho/školiaceho programu

Štvrťrok	Obsah	Metódy
I.	<ul style="list-style-type: none"> - Skúmanie životného prostredia prostredníctvom poznávania jeho vlastností - Úlohy súvisiace s identifikáciou hlavných oblastí farmy - Cvičenia na pozorovanie a identifikáciu objektov prostredníctvom hlavných znakov jednotlivých priestorov farmy	<ul style="list-style-type: none"> - Pozorovanie - Analýza - Vyšetrovanie - Používanie plánov
II.	<ul style="list-style-type: none"> - Definovanie špecifických vlastností záhradného náradia - Úlohy súvisiace s pomenovaním náradia - Cvičenia na osvojenie si používania záhradného náradia	<ul style="list-style-type: none"> - Pozorovanie - Analýza - Vyšetrovanie - Didaktická hra - Príbehy - Používanie tabúľ
III.	<ul style="list-style-type: none"> - Definovanie špecifických vlastností záhradného náradia - Pozorovanie a identifikácia zeleniny a ovocia - Úlohy súvisiace s identifikáciou názvov sadbovačov a ich častí - Úlohy súvisiace so starostlivosťou o rastliny - Pozorovanie zmien v živote rastlín	<ul style="list-style-type: none"> - Pozorovanie - Analýza - Vyšetrovanie - Didaktická hra - Príbehy - Použitie tabúľ
IV.	<ul style="list-style-type: none"> - Vymenovanie špecifických vlastností zvierat - Úlohy na pozorovanie a rozpoznávanie zvierat - Úlohy na pomenovanie výhod, ktoré nám prinášajú zvieratá a vtáky - Úlohy týkajúce sa starostlivosti o zvieratá	<ul style="list-style-type: none"> - Pozorovanie - Analýza - Vyšetrovanie - Didaktická hra - Príbehy - Používanie tabúľ

7. Použité metódy

Bio-dynamický spôsob hospodárenia – pozorovanie, analyzovanie, skúmanie, starostlivosť o životné prostredie. Ochrana ľudského zdravia, obozretné a racionálne využívanie prírodných zdrojov a riadenie regionálnych environmentálnych problémov sú dôležitými cieľmi v boji proti klimatickým zmenám. Bio-dynamické poľnohospodárstvo využíva spôsoby, ako sa s týmito problémami vysporiadať už desaťročia.

8. Použité nástroje

Záhradné náradie.

9. Výsledky a skúsenosti v praxi

- Zdravý, sebestačný farmársky systém (organizácia), kde sa produkujú kvalitné potraviny bez pesticídov, bez poškodzovania životného prostredia, založený na bio-dynamických princípoch, so zapojením rôznych zdravotne postihnutých a znevýhodnených skupín do poľnohospodárskej činnosti na pozemkoch, ktoré sú vo vlastníctve partnerských organizácií vo vidieckej oblasti.
- Poskytovanie debničiek s ovocím a zeleninou/Komunitou podporované poľnohospodárstvo (KPP) - ponúkanie debničiek so zdravým, ekologicky pestovaným ovocím a zeleninou miestnej komunite, ktorá pracuje v rámci modelu KPP s cieľom vytvoriť stabilitu pre farmu.
- Zvyšovanie povedomia o význame zdravého stravovania.
- Zvyšovanie povedomia o význame starostlivosti o pôdu a o ekologickom poľnohospodárstve.

Zdroj:

Ministerul Educației (2021). *Programa școlară pentru disciplina "Activități de explorare a mediului"*
Învățământ special. București

Ekologické záhradníctvo - Združenie Tri holubice

Názov školiaceho programu/aktivity/metódy: Ekologické záhradníctvo

Realizátor/organizácia: Združenie Tri holubice

Cieľová skupina: Osoby s mentálnym postihnutím

Webová stránka: <https://hu.haromgalamb.com/>

1. Popis vzdelávania/školenia

Združenie Tri holubice začalo budovať svoju ekologickú, bio-dynamickú záhradu na pozemku s rozlohou 7540 m². Zakladatelia vytvorili rôzne dielne spĺňajúce rôzne požiadavky, ako napríklad remeselné dielne, dielne varenia a stravovania, dielne spracovania potravín, recyklácie a ďalšie dielne komunitných služieb. Nevytvorili len pracovné miesta, ale ponúkajú aj „zmysluplnú prácu“, ktorá má svoj cieľ, je potrebná pre ostatných členov širšej komunity, má rukolapné výsledky a ponúka dobré možnosti odbornej prípravy.

2. Pedagogické ciele vzdelávania

Pracovné a vzdelávacie aspekty vzdelávacích programov sú doplnené sociálnymi a terapeutickými prvkami vrátane umenia, hudby a tanca a v prípade potreby je k dispozícii ďalšia individuálna terapeutická podpora. Prostredníctvom interaktívnych stratégií sa ľudia so zdravotným postihnutím dostávajú do situácie, v ktorej pozorujú, analyzujú a skúmajú environmentálne javy a procesy, precvičujú si intelektuálne pracovné zručnosti a zároveň si rozvíjajú zodpovedný a angažovaný postoj k životnému prostrediu.

3. Trvanie vzdelávacieho/školiaceho programu

Závisí to od schopností osoby so zdravotným postihnutím.

4. Odporúčaná cieľová skupina vzdelávania/školenia

Osoby s mentálnym postihnutím

5. Odporúčaný počet účastníkov v skupine

8-10 osôb

6. Moduly, obsah, krátky popis vzdelávacieho/školiaceho programu

Štvrťrok	Obsah	Metódy
I.	- Cvičenia zamerané na pozorovanie a rozpoznávanie objektov prostredníctvom hlavných znakov jednotlivých poľnohospodárskych lokalít.	- Pozorovanie - Analýza - Vyšetrovanie
II.	- Rozpoznanie špecifických vlastností záhradného náradia - Cvičenia súvisiace s pomenovaním náradia	- Pozorovanie - Analýza - Vyšetrovanie

	- Cvičenia zamerané na osvojenie si používania záhradného náradia	
III.	<ul style="list-style-type: none"> - Rozpoznanie špecifických vlastností zeleniny a ovocia - Úlohy súvisiace s pozorovaním a pomenovaním zeleniny a ovocia - Úlohy súvisiace so starostlivosťou o rastliny - Pozorovanie zmien v živote rastliny 	<ul style="list-style-type: none"> - Pozorovanie - Analýza - Vyšetrovanie

7. Použité metódy

Zážitkové učenie - pozorovanie, analyzovanie, skúmanie a starostlivosť o životné prostredie. Ochrana ľudského zdravia, obozretné a racionálne využívanie prírodných zdrojov.

8. Použité nástroje

Záhradné náradie.

9. Výsledky a skúsenosti v praxi

- zdravé, sebestačné ekologické záhradkárstvo, v ktorom sú produkované kvalitné potraviny bez poškodzovania životného prostredia, založené na prírodných princípoch, so zapojením rôznych skupín zdravotne postihnutých, na vidieckej pôde vo vlastníctve združenia,
- poskytuje ekologické ovocie a zeleninu,
- zvyšovanie povedomia o význame zdravej výživy,
- zvyšovanie povedomia o význame starostlivosti o pôdu a ekologického poľnohospodárstva.

Koordinátor

SPOLUPRÁCOU PRE LEPŠIU BUDÚCNOSŤ
VELKÝ MEDER
TEAMWORK FOR A BETTER FUTURE

<http://ozbuducnost.sk/>

Partneri

<https://www.humanprofess.hu/>

ZPMP
Dunajská Streda

Fundația Creștină Diakonia
Serviciul Caritas al Eparhiei Reformate din Ardeal

<https://www.facebook.com/iriszhaz>

<https://eco-compass-project.eu/>

ECO-COMPASS

Spolufinancovaný
Európskou úniou